

מגנה לוד

שולמית : מינה לו, ממשיכה ב-86.12.5 רצית לספר על סוגיה המשימות המשוכנות של החברים שבאו לניס.

מינה: כנ סיפרתי עוד בזמן כשהיינו עדים בתנועה ללא מהתרת היו לנו אי אלה משימות שהתחילה כל פעם להיות יותר ויותר קשה - וכשהגרמנים נכנסו לניס אנחנו -אנשים מסוימים התבקשו לעזוב את הכל, את הלימודים בכלל הכל ולהיות רק פנוויים למשימות המשויימות האלה.

משפחה, אמא ואחותי ואני היינו במצב כלכלי די קשה ואני עשתי כל מיני עבודות קטנות בשבייל להרוויח את לחמי וכשבאו עם הבקשהazzo מהתנועה הצבאי לסרב, היה ושאינני יכולה להתנדב כי אני צריכה להתכלכל ואז אמרו שהතנועה בינוויים איננה יכולה לשלם לחברים וכשיהיה תקציב יותר גדול יפנו אליו שנית. ובינוויים כדאי לי ללבת להכשרה שאוכל ללמוד שם לקרה פלסטינה.

על סמך זה נסעת לכפר בס-האות למרחק של 300 ק"מ מניצה והרווון ושם עבדתי אצל איכר. מה הייתה ההכשרה שלי? הייתה צריכה לעשות הכל בבית, לבשל, לנוקות - עוזרת בית שחורה, אפילו ילדי את בעלת הבית, כאשר אף אחד לא היה בבית. התלבטתי באיזה צד לחתוך את התבור, אז הגיע הרופא למ zenith של שולמית: התינוק היה חי ובריא? מינה: כנichi ובריא שולמית: הייתה בכל אופן מקצועית.

מינה: בכל אופן זה עזר לי מאוד בחיים אחרי זה. אמא גם הייתה באותו כפר בתור פולנית ואני הייתה שותרת צרפתיה עם ניירות מזויפות. שולמית: איש לא ידע שאות הבית של אמא? מינה: לא צריך היה לדעת אבל כולם אמרו את כל כך דומה לפולנית אסתה.

הייתה שם 3 חודשים ואז קיבלתי מכתב מהתנועה ונאמר בו שהכל מסודר ואני יכולה להיות ממנה שיישלמו לי. בינוויים גם כל העובדים האחרים היו במצב ולא הייתה להם פרנסה אחרת, אז התנועה דאגה שכולם יקבלו משכורת מינימלית ומה שעני עשית. אחדים הסתדרו ואחרים לא הסתדרו, אחד עזר לשני.

שולמית: איך גרתם, במפווז? מינה: גרנו במפווז, לחתתי יחד עם חברות דירה על שמיינו המזויף כך שאני גרתי עם חברים ואחרים גרו לחוד, רק בסוף המלחמה כשפעם ראתה את בעלת הבית, היא אמרה: "אתם הייתם סטודנטים נורא מוזרים, כל פעם מצאתי שם אקדחים וניריות, איך לא יכולת להשגיח קצת יותר על הדברים שלכם"? היו גם הרבה אנשים שהחשילו, פעם כאשר באתי מהכפר הביתה, בעלת הבית,

כבר ידעת שאני יהודיה, היא הציעה שנמצא מהדירה שלנו, מכיוון
והרבה יהודים באו אלינו. אז היו כל מיני פעולות מטעם המשטרה
הצרפתיות אשר ידעת שרוב היהודים גרים בבתי מלון או בפנסיונים
אייפוא שם היו רושים, ולנו היה המזל זהה עם הדירה, כנראה
נבהלו בבכ"ז ובבעל הבית באה ואמרה לנו: "באו וחיפשו אתכם, אני
מציעה שתעמלו לזמן מה. נסענו לכפר לאמא וכשהזרנו לא חזרתי
לדירה שלי אלא לקחת לי חדר אחר. הדירה באמת הייתה מצויה
כשמשהו בא זה עזר לו. שולמית: אנשים זרים שמעו על הדירה
הזה ידעו שאפשר להניח שם את ראשם בבטחון?! מיינה: כן אבל זה
היה תחת השגחה. רציתי לספר שבעל הבית אמרה לי פעם: את יודעת
שפה ברחוב על ידינו הרגו את האשה שמוכרת עתונאים, שולמית: מי
הריג אותה? מיינה: שאלתי אותה, אז היא אמרה שבחרורים צעירים באו
וירו בה והסתלקו. אמרתי לה "מה פתאום?", אז היא אמרה: "מה את לא
יודעת? היא מסרה את כל האנשיםפה מהסבירה, היא ידעת בדיקת מי
קנה אצלם את כל העתונאים ביידיש והיא ידעת בדיקת מי יהודי וממי
לא. שולמית: מה היא קיבלה בשבייל זה שהיא מסרה? מיינה: אני לא
יודעת אולי היא לא קיבלה שום דבר, אולי הייתה סתם אנטישמית אבל
מכיוון שנכנסתי שוב לחברה מחדש כי הרי היתי קודם בחוץ - לא
ידעתי מה הולך, מה פתאום מישהו הורג מישהו אחר בגלל זה שהוא
מוסר יהודיס?

כשזרתי שמעתי באמת שיש לנו גם קבוצה פעליה. שולמית: קבוצת
חיסול? מיינה: אפשר לקרוא לזה קבוצת חיסול, קבוצה שעשתה פעולות
כאלה ביןיהם היו החברים הכי קרוביים שלי. שולמית: ואת סיירת
לهم שאי זה חלק מסוים באוכלותה עשה זאת? (המסירות) מיינה: אלה
היו הרבה צרפתיים שמסרו לגסטפו והיתה קבוצה של רוסים לבנים שזה
היה כאילו מקצועם, הם עשו מזה ממש ביוזנס, ועליהם התלבשו.
שולמית: החברים הטובים שלהם יצאו לחסל אותן? מיינה: כן. שולמית:
מה הייתה התוצאה? מיינה: הם מאד ירדו במספר, אבל בכל זאת הרבה
מאוד יהודים נתפסו בגלל הלשנה וגם היו כל כך הרבה שלא הספיקו
לברוח כשהגרמנים נכנסו. אנחנו השתדלנו לעשות מה שיכולים. אני
זכורת את האבא של חברותי הכי טובה, היה צריך להוריד לו את הזקן
שיוכל לנסוע מניס ללייאון. זה היה כל פעם טרגדיה, אמנס צחקו,
אבל זה היה מהשהו נורא עברו, אבל הוא הציל את חייו על
ידי זה. הייתה קבוצה פעליה, אנחנו עבדנו עבורה סוציאלית כי
קיבלנו משכורת באמצעות הג'ויט דרך שופץ ע"י ידלין, שהעביר
לנו את הכספי לכל אחד הייתה קבוצה של משפחות שהיינו צריכים

לחפש ושהיו במקומות מאד מוסתרים, בדירות שבעצם היו ריקות ושהיה צריך לדעת סימנים מסוימים כדי למצוא אותם. לשם הבאנו כספ' כשהיה צריך וגם אוכל, או שהחלפנו להם את כרטיס האוכל והיינו משתמשים להחליף את הדף הראשון כדי שה"יוד" שבו ירד, או שאנחנו בעצםינו הלהנו להחליף להם את הכרטיס אצל אנשים שעבדו במוסדות, אבל ידעו מי אנחנו, ככל ה היו מעט מאוד. שולמית: אז כתבו את המבחן מחדש על ידי מיינה: כן אבל לא הכניסו מחדש את הנקודות כי היה צריך כל חדש להחליף אותם, כדי שיקבלו את הנקצבה של 10 הנקודות. אז מה הייתה עוד העבודה שלנו? שולמית: סיפרת לי על מקרה שבא יהודי להעיר סכום כספ' - מיינה: כן זה קרה לא פעם ולא פעמים כשהגעתי לשם ראיתי את אותו של הגסטפו ואז רק נשאר לי להתחבא אחרי מישה עז ולראות שמובילים אותם למחנה ריכוז.

שולמית: לא ישירות מיינה: לא ישירות מניס, בבית מלאן ששמו שלציוור ריכזו שם את האנשים וכשהיו להם מספיק אנשים העבירו אותם לפריס ולדרפי ומשם העבירו אותם למחנות. זו הייתה עבודה די מפרכת. בינתיהם התעסקתי גם קצת במודיעין ואז ביקשו ממני להתענין על מישה איש פשיסט זקן מיהו ומהו כי שמעו עליו דברים לא טובים וביקרתי אותו. שולמית: בטור מה הצגת את עצמן? מיינה: הצגת את עצמי בתור משיחו שהחבר שלו נלקח ע"י הגרמנים ואני לא יודעת למה ומה הוא עשה ואני מבקשת עזרה, אז הוא הבטיח באמת עזרה, אבל הוא היה נראה לי כל כך הגון. כשמסרתי על כך לממונה עלי ואמרתי שאסור לעשות לו מה فهو כי הוא איש כל כך נחמד והגון אז אמרו לי שאני לא שווה לעבוד במודיעין, הרי בוחנו בר!!! שולמית: ומה היה גורלו אחר כך? מיינה: אחר כך כבר הגיעו באמת האמריקאים עד אלינו, וסחררו את כל הדרום, ואז כבר היו לנו מחשבות אחרות. השחרור בדروم צרפת היה באוגוסט, האמריקאים פלשו לדרום צרפת ובספטמבר אני חשבתי, הגיעו אלינו. גם בפריס וכל הסביבה הזאת הייתה ב- 44.

שולמית: אז הייתה במחתרת של כל התנועות הציוניות ומה אחר כך? מיינה: אחרי שהנגמר עבדתי בג'וינט עבודה סוציאלית. שולמית: בת כמה הייתה אז? מיינה: הייתה בת 18, וחיכיתי לעליה כי בשביili זה היה הדבר הראשון לחשוב על אפשרות זו. אני רציתי לעלות. היה ונולדתי בארץ ישראל ולא הייתה צריכה לצריפיקט ושם דבר. שולמית: היה לך דרכון בריטי? מיינה: כן, אבל זהלקח בכל זאת שנה עד העליה, כך שעברתני עוד הרבה דברים אחרי השחרור, עבדתי אצל הג'וינט בעבודת סוציאלית והייתי צריכה

לקבל את האנשים שחזרו מהמחנות. שמעתי סיפורים מזעירים. עם כל מה שראיתי ושמעתי לפני זה היה קשה מאוד לעبور לסדר היום. שולמית: והייתה בסך הכל בת 18?.. מיןה: ובכן הגיעה גם שעני**ת** לעלות ארץה. באותו התאריך האוניה הראשונה הייתה אמורה לצאת ממרסיל לארץ ישראל. התנועה פנתה לכל אלה שעלו ארץה באותו תאריך, שנהיה במחנה מסויים. לשם יביאו את האנשים הראשונים מבוכנוולד - (כלומר שהביאו אותם מאושוויץ לבוכנוולד), ושאנחנו נdag להם, הרי לא עברנו שום דבר שכזה, אלה היו שוב פעם סיפורים מזעירים, לאנשים האלה אחרי מה שהם עברו היה רצון לספר על כך היו סיפורים איומיים.

בintéרים הגיעה האונייה שעלייה נסעו, היא עשתה את הנסיעון הראשוני לקחת אנשים גם לגברים וגם בלתי לגברים כלומר לקחנו כמה עשרות אנשים בלתי לגברים, זאת אומרת שם היו רשומים בראשיות שלנו, אנחנו שהיו לנו ויזות וצרטיפיקטים. הביאו אותנו ממסל באונייה של שבויים אנגלים, לא צרפתים והביאו אותנו לנאפוליס, ומנאפוליס העבירו אותנו לאונייה אחרת, גרוועה. הביאו אותה יש מאנגליה ושם היו החלוצים הראשונים שעלו מאנגליה ארצה, ביןיהם הייתה רות וייל יחד עם ולטר ומיקי שהיה בן 3 ודיבר רק אנגלית. הייתה גם משפחה אנגלית, שולמית: קלקשיין, מיןה: והיתה עוד משפחה, פולדי וביאנקה אבל אותן הכרתי רק בעטלית, הרי הורידו אותנו בעטלית ומשם התפזרנו لأن שהתפזרנו.

שאלו אותי איפה אני רוצה להיות, אמרתי להם שאני רוצה להיות עם הצרפתים. אמרו שיש קבוץ עם צרפתים ואני יכולה לנסוע אליהם הם נמצאים בדגניה בהכרה. ביום בהיר אחד בא בחור מעיין צבי וידעתי שאחותי במעיין צבי בחברת נוער. שכחתי בספר שכבר בשנת 43 שלחנו אותה לשוכרים עם עליית ילדים, שם היא הייתה בבית של עליית הנוער בברסואן ומשם היא באה ארצה בשנת 45, חודשיים לפני. שלחו אותן לمعיין צבי, זו הייתה קבוצה ראשונה של חברת נוער.

היא ידעה כבר שאני באה ארצה אז היא ביקשה מפרידל שעבד אז בסוכנות, שיתקשר אליו ויביא אותה לمعיין. הוא באמת הגיע ואמר לי שמעיין זה מקום נהדר ושיהיה לי כל מה אפשרי ושיש 33 רוחקים במעיין ואני יכולה לבחור ביןיהם! ובכן באתי באמת ב-45 לمعיין, היא אחוטי, הייתה אז בת 7. נהניתה Mayo אבל העיק עלי שיש 33 רוחקים ומרוב פחד עצבי. ההורים לחזו עלי שאלמד מקצוע. בתל אביב הייתה לי דודה וגם היא אמרה לי: "מה את צריכה קיבוץ. טובαι

אלינו, יהיה בסדר. באתי לתל אביב ועבדתי שם בתור תופרת חצי שנה ואז אמרתי או שאני חוזרת לצרפת או שאני הולכת לקיבוץ. תל אביב לא מצאה חן בעיני ושוב החלטתי שאני מתמודדת עם ה- 33 רוקדים, ומazel שחרرت למעין הקמת משפחה. שולמית: אח הצלחת - !

מיןה: אחד הרוקדים הילך לאותו בית ספר יחד עמי והוא גם כן מחבב הסאר זהו שלמה לוי, זהו בעלי. אני בסרביריקן הלכתי לבית ספר צרפתים כי אני אף פעם לא אהב את הגרמנים ואז הייתה אפשרות ללבתי ספר הצרפתיים, אבל אחרי משלל עם נסגרו בתיהם הספר הצרפתיים. ממש אחת מתעודות הזהוי המזויפות ותעודה הקהילה שאנו חנו בדרך כלל השתמשנו בהן. שולמית: מה שמו של ביה"ס? מיןה: שכחתי, את שמות המקומות לצורך התעודות חיפשנו בדרך כלל באיזה מקום איפה שכבר היו הפצצות. הארכיוניס שס כבר לא נמצא באותו מקום ואמ התעודות היו חצי מזויפות אי אפשר היה לבדוק אותה תעודה. שולמית: אין לך צילום שעשית מהן? מיןה: כן עשית, אבל אני מצטערת שאין לי תרגום מזה. אבל זו תעודה קיבלה כאשר בקייז שלחו ילדים צרפתים שאבותיהם היו שבויי מלחמה כמו שבועות לשוויצריה, ישיתו חלב ויאכלו שוקולד. שוויצריה לא הייתה מוכנה לחתול ילדים יהודים, לא מתוך אנטישמיות אלא מכיוון שלא ידעה אם היא תוכל להחזיר אותם, כי לא יכולה להחזיק את הילדים במשך כל זמן המלחמה בשוויצריה. אומרים על פקודת נסעה "שובר" גם בצבא יש דבר כזה שולמית: רשיון נסעה? מיןה: כן זה היה רשיון תנועה, שאפשר לנו אחרי המלחמה לזור מקום אחד לשני, כי האנדראלמוסיה הייתה גדולה מאוד. פתאום 99% מהצרפתים היו במחתרת ורצו לנסוע והיינו צריכים לקבל רשיונות לשם כך, זה היה ב-44. את התעודות האלה קיבלנו תיכף אחרי המלחמה, תעודה אחת באמות עבר המחתרת היהודית והשנייה למחתרת הכללית פחות או יותר. יש לנו גם דרכונים כאלה של דה גול. שולמית: אם היה לך גם שם בדוי תגיד לנו מה היה שマー הבדי מיןה: שמי היה פלה אנדרי שנולדה בגרונו. יש לי פספורט אותו הדבר נורא נחמד.

בעבדתי אצל איכר עבדתי גם בבית מלון ושם עוד לא התרגלתי לשם החדש שלי, כי אנדרי קראו בצרפת גם דבה וכשקרו לי ואני לא עניתי - הם שאלו אותי שם: "מה את לא שומעת טוב"? יום אחד נכנסו לבית המלון שני חברים וקרו מינה, כמובן לא ידעת מה קורה, אז שני החברים היו מאנשי התנועה ואמרתי להם תשתקו! - שמיך וכך. החתימה של התעודה היא של יושב ראש התנועה הציונית, שמו לויט

דרך אגב הוא היה שותף של המוסך שלנו, הוא השקיע לנו כסף.
(כאן מדברים על התעוזות של מינה) - בינייה נמצאת גם תמונה
מחתונתם של זוג מבני ציון. אנחנו ערכנו לזוג הצעיר הזה את
החתונה, כי לא היו להם הורים ואנחנו היינו גם המשפחה שלהם וגם
המו זמניים. שולמית: מי זו ארץ הם באו? מינה: הוא בא
מאוסטריה-איטליה והיא חזקה מאושוויז ונסarraה בצרפת, אבל פגשתי
אותה בארץ כמה פעמים. בזמן העבודה במחתרת היה לכל אחד מאייתנו
שתי תעוזות וכך נסענו והעברנו תעוזות מזויפות. באחת התמונה
רואים שתי בחורות, שאחת מהן היא ملي הקטנה, קוסמטיקאית
שמתארחת לפעם אצל אנט.

בינתיים הקמתי פה משפחה, יש לי 3 ילדים, ועכשו יש לי 6
נכדים ועוד 6 נכדים מילדים, אותם קלטנו במעין צבי. הם ילדים של
חברה שעבדה אצלו במחתרת וشنפטרה, הילדים התהנכו במעין ואפשרו
לهم גם את הלימודים כאן. בינתיים כבר התחנו, וחיים היום
באושר, שם- אריאן, איוה וירדן הלמן.
זהו ...

שולמית: אנחנו מאד מודים לך.